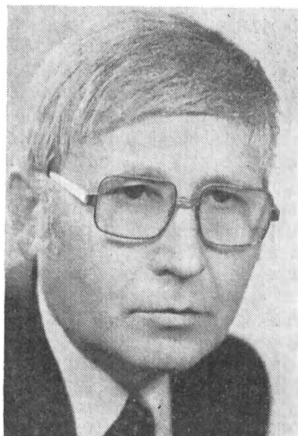

Számvetés... 1980 — Tervek... 1981

AGOSTON MIHÁLY

az Országos Műszaki Könyvtár
és Dokumentációs Központ
főigazgatója

A bemutatkozással kell kezdenem, mert pontosan egy éve vettem át *dr. Lázár Péter* elődömtől az Országos Műszaki Könyvtár és Dokumentációs Központ irányítását. Gépész- és villamosmérnök vagyok, és eddigi, huszonöt éves kutató-fejlesztő munkásságom során mindig a „pult túlsó oldalán” álló felhasználóként figyeltem a műszaki információszolgáltatás fejlődését. Kinevezésemmel egyidejűleg határozta meg az Országos Műszaki Fejlesztési Bizottság az OMKDK módosított főfeladatait és szervezeti felépítését. Ezekben a szakirodalmi információszolgáltatás jelentős arányú korszerűsítését és a Kutatás-Fejlesztés Irányítási Információs Rendszerének (KFIR) megvalósítását tűzték ki fő feladatuk. Mindkét célkitűzésnek már számottevő múltja volt az intézmény-nél, felügyeleti hatóságunk mégis igen nagy feladatot és felelősséget rótt ránk.

A megvalósításhoz nemcsak szervezeti, beruházási és technikai feltételek kel-

lenek, hanem elsősorban olyan új, dinamikus és érzékenyen reagáló gondolkozásmód, mely a műszaki információszolgáltatás sajátos hazai és nemzetközi értékrendjéhez és helyzetéhez igazodik. Talán valamennyi szükséges feltétel közül ezt a legnehezebb megteremteni, mert a műszaki információ egyre értékeesebb, de ugyanakkor a fejlődés miatt az értékét gyorsan veszíteni képes áru! A szakmai tájékozódás a kutatási-fejlesztési tevékenység szerves része, egyre jobban elmosódnak a könyvtár és a laboratórium közötti határok.

Minden országban növekszik a szellemi kincsek jelentősége, ezek sokkal nagyobb értéket képviselnek, mint amelyek a földben rejlének, és használati jelentőségük is nagyobb a beruházott javakénál. Kézenfekvő, hogy a magyar műszaki értelmiség szellemi képessége is ilyen érték, így ennek növelése az egyik legfontosabb feladat. A szakmai információszolgáltatás minősége és mennyisége az egyik legnagyobb befolyásoló erő, mely e képességeket növelheti.

Közismert tény, hogy a műszaki fejlesztés hatásokat sok más körülmény is befolyásolja. Közülük talán a legfontosabb az irányítás, melynek informálásában lemaradások mutatkoztak. Ez sajátos — a széles körű szakirodalmi informálástól eltérő — irányítási információs rendszer létrehozását igényli, és talán még az előzőnél is felelősségteljesebb feladat.

Az 1980-as esztendő túlnyomóan a felkészülés, a feltételteremtés és a tervezés jegyében telt el az OMKDK-ban. Emellett több területen sikerült lényeges előrelépést is tennünk. Például

— a Gyorskocsi utcában birtokba vettük új épüle-

tünket, amely jelentősen enyhítette egető elhelyezési gondjainkat, és megteremtette a helyiség-feltételek korszerűsítéséhez;

— megvalosult számítástechnikai fejlesztési terveink legfontosabb beruházása, melynek keretében egy R 10-es speciális adatelőkészítő rendszert telepítettünk, és beérkezett R 35-ös számítógépünk is;

— bővítettük nyomdatéchnikai és sokszorosító gépparkunkat, ezáltal észrevehetően rövidebbé váltak a nyomdai átfutási idők;

— a törökbálinti raktári objektum belső szerelési munkái az első ütem befejezési szakaszába jutottak, így egető raktározási gondjaink némileg enyhülnek;

— a számítógépes szakirodalmi információszolgáltatás terén már korábban kialakult a mágnesszalagon érkező információk feldolgozásának rendszere. 1980-ban Budapest és Bécs, illetve Budapest és Moszkva között létesítettünk (egyelőre kísérleti jellegű) online összeköttetést — kapcsolt telefonvonal segítségével — termináljaink és két nagy információs rendszer között.

Talán a felsoroltak nem is a leglényegesebb eredmények. Ezeknél fontosabbnak tűnik a törekvés a munka belső, tartalmi változtatására. Az OMKDK-ban a hagyományos tevékenység mellett megkezdődött a felkészülés arra, hogy a 6. ötéves tervciklus során gyorsított ütemben zárkozzunk fel a műszaki információszolgáltatás nemzetközi színvonalához. Egy rendkívül intenzív, sok lépésű és széles körben megvitattott fejlesztési program keretében megrajzoltuk a megújuló OMKDK körvonalait. Olyan intézményét, mely elsősorban önerejére

támaszkodva képes lépést tartani a hazájában reá háruló, szakadatlanul növekvő igényekkel és követelményekkel.

A mostani év valószínűleg még nehezebb lesz, mint az elmúlt esztendő. A felkészülés *belső kiképzési programokkal, munkaszervezési feladatokkal* folytatódik, hogy a tenniakarás jó hatásfokú munkává alakuljon. A liéha lesz olyan részterület munkánkban, melyet ne érintene ez a program, de úgy tűnik, sikerül közösen hoznunk a népgazdaság, az intézmény és a dolgozók érdekeit, ezért sok eredményt és egyéni sikerélményt várunk az 1981-es évtől!

NÉMETH G. BÉLA

a Budapesti Egyetemi Könyvtár főigazgatója

Az Egyetemi Könyvtár alapításának egészen pontos évszámáról máig folyik a vita. Nem is lehet ezt egykönnyen eldönteni, mert mindegyik vélekedés mellett szólnak érvek. Annál könnyebb eldönteni azt a vitát, jogosan kiált-e az ország legrégebb nagy gyűjteménye külső-belső megújításáért. Az épület neoreneszánsz homlokzatával, kör alakú saroktornyával harmonikusan zárja a volt Ferenciek terének, a mai Károlyi utca végének szép arányú téglalappá bővült belső sarkát. Igaz, mindebből ma nem sokat lát a szemlélő. Az épületet majdnem egy évtizede rútt, elszürkült, elkoszosodott állványzat veszi körül, hogy a hulló vakolat ellen védje a járókelőket. Gyakori külföldi látogatóinknak mindig van elismerő szavuk előcsarnokunk elegáns arányaira, saroktermünk diszkrét körpanoramájára, igazgatói szobánk mérték-tartó ünnepességére. Elismerő szavaitak azonban majd mindig követi egy *noval*, egy *but-tal*, egy *aberr*al bevezetett zavart hall-

gatás, amely az épület belső állapotainak, teszem, falai szennyezségének szól.

Mert ezek a külsőknél semmivel sem jobbák. Sőt. A közvélemény sokat tud e gondokról, de jórészt a metróépítés nyakába varrja őket. Holott a földalatti robbantásos munkálataival, amelyek a falak egy részét meghasították, a födémekek egy részét pedig kilazították, csak rátette az i-re a pontot. Az épület már jóval régebben teljes fölüjtásra szorult volna. Mint ahogy fölszerelésének korszerűsítése is, raktár-, olvasó- és kutatótermeinek bővítése is rég akut probléma volt már. S azt mindenki tudja, hogy az elha-

újult erővel, hanem a könyvtár egykori hagyományához méltó tudományos tevékenységnek is. Elkészült és kiadásra vár a könyvtár története, s az evek óta szünetelő évkönyv új kötete is. Javitani való, persze, akad szépecskén itt is. De ez csak a munkatársi gárda éveket igénybe vevő céltudatos alakításával lehetséges. Hiszen nincs mód, a mai szorult helyzetben különösen nincs mód azok áthelyezésére, akik valami tévedés, vagy véletlen, vagy más okok miatt kerültek az igazában nem nekik való könyvtárosi munkakörbe.

S ezt az időtáv-igényt általában is hangsúlyozni kell. Ismerőseim, barátaim, egyetemi tanártársaim nagyobb része óva intett, midőn ez intézmény vezetői posztját följajánlották; s valóban nagyon nehezen döntöttem elfogadása mellett. Egy új vezetéstől éppúgy, mint — mondjuk — egy-egy irányításra jutó új kormányzattól napok alatt várnak az emberek csodákat. Holott, különösen az adott nehéz gazdasági helyzetben s még inkább az intézmény konkrét állapotát tekintve, évtizedes kemény munka hozhat, nem ugyan csodát, de valódi eredményt.

Megvannak-e hozzá a kilátások? Szeretném hinni, hogy igen. Amidőn kódexinknek, köztük Corvináinknak az utolsó évtizedekben ijesztően előrehaladott romlását a közönség elé tártuk, a legfelsőbb helyen figyeltek föl intézményünk nyomorúságára, s kaptunk, reméljük, nemcsak ígértek maradó ígéretek. A kódexek ügyében, mindenestre, sok történt, habár itt is csak félúton vagyunk még.

De belátták a fölöttes szervek azt is, hogy a majdani — bízunk benne: hogy a hamari — nélkülözhetetlen rekonstrukció előtt is végre kell hajtani bizonyos állag-megóvó és -fölvújító, fölszerelését korszerűsítő, új eljárásokat lehetővé tevő

nyagoltság, a korszerűtlenség, a szűkösség rontó hatásában nem egyformát lép nap-nap után, hanem naponta hatványozza léptei súlyát. S azt is tudja mindenki, hogy mindez mily gátlóan hat vissza az épületben dolgozók munkakedvére, munkateljesítményére, munkamoráljára.

E tekintetben, hál' istennek még sincsenek oly súlyos bajok, mint az épület állagát, fölszerelését, raktározási lehetőségét illetően. Többnyire jó munkaképességű, igazán munkaszerető együttes ez, amely nemcsak a szorosabban vett könyvtári munkának látott neki

munkákat. Hogy csak néhányat, s szándékosan nagyon is közönségeset, sőt, primitívet említsek: lehetetlen két ócska, agyonfoltozott óskazánnal egy folyton üzemelő intézményt futtteni, mint ahogy lehetetlen a tisztasági festést legalább a leghasználtabb termekben szőgyen nélkül tovább használni. S képtelenség egy ilyen fontosságú intézménynél ládákban barkácsolt könyvespolcokat is használni. A tudományos kutatóknak és az egyetemi hallgatóknak szánt olvasótermek, ha még nem is eredeti szépségükben állnak rendelkezésre, végre mégis emberi arculatot kezdenek öltetni. Szakkatalógusaink is immár hozzáférhetőbbek lesznek. S az előcsarnoknak — műemlék jellegét gondosan tiszteletben tartó — átfarmálásával a kölcsönzés is kijuthat tumultuózus helyzetéből.

S hogy igazán nagy távot is villantsunk föl: most immár remény van arra, hogy a szomszédos, Ybl-építette műemlékházat vagy annak egy részét a könyvtár megkapja. Ezzel égető elhelyezési gondjaink, legalább az ezredfordulóig, ha egészen meg nem oldódnak is, legalább elviselhetőkké enyhülnek. Hasonlóképp reményünk, ígéretünk van műhelyek létrehozására, kibővítésére, korszerűsítésére. (Például kötészet, fotó, rotaprint.) Röviden, most, ha immár csak nagy nehézségek árán is, de talán sikerül mindabból a nélkülözhetetlen tárgyi feltételből valamit megvalósítani, amit a financiálisan jóval kevésbé szoros 60—70-es években talán sokkal könnyebben el lehetett volna érni, amit azonban akkor, sajnos, elmulasztottunk elérni...

Végül, de nem utolsósorban, a könyvtár remélhetőleg kilép abból az elszűkítettségéből, amely a főbbi nagy könyvtárak között, a körülmények sajnálatos összjátéka következtében, egyre hermetikusanban vette körül. Kilép úgy is, mint

intézmény, úgy is, mint kutatóhely, úgy is, mint könyvtárosi és emberi közösség. Néhány nagykönyvtár vezetőivel máris jó kapcsolatok fűznek bennünket össze. Nem egyszerűen csak a könyvtár körüli hűvös hangulat eloszlását hozhatja ez magával, hanem hozhatja, s kell is hoznia, azt a fokozott összehangolt-ságot, azt a koordinált munkamegosztást, amely nélkül sem a tudományos kutatásban, sem a felsőoktatásban, sem a közművelődésben nem töltheti be a könyvtár azt a fontos szerepet, amely a szocialista nemzeti kultúra gondozásában és fejlesztésében rá vár, s amelyre alapítói, egykori nagy vezetői s névadója öröksége egyaránt kötelezi.

VILMON GYULÁNÉ

■ **Semmelweis Orvostudományi Egyetem Könyvtárának igazgatója**

Sokszor leírtuk és elmondtuk már, hogy noha könyvtárunk 1951-ben nevét és feladatát tekintve egyetemi könyvtárrá vált, alapterülete és személyi ellátottsága lényegében az egykori, „kari könyvtári” szinten maradt. Ezért a mi újesztendei terveink, reményeink részben nagyon is „észtendeiek”. Valóráváltásukra azonban most — egyetemünk vezetőségének jóvoltából —, úgy látszik, sor kerül, legalábbis megteszük az első lépéseket.

Ami az 1980-as évet illeti, elsősorban arra törekedtünk, hogy a szorongató munkaerőhiány ellenére (amelyet a bennünket elborító GYES-hullám is súlyosbított) fenntarthatassuk alapszolgáltatásainkat, teljesíthessük munkatervben kitűzött feladatainkat. Megtartottuk — mint haladó hagyományt — „olvasócentrikus” szemléletünket, hatékonyan és késedelem nélkül láttuk el olvasóinkat dokumentumokkal, információkkal, xerox-másolatokkal. Elmondhatjuk, hogy kölcsönzőink és olvasótermi látogatóink kiszolgálása gyorsabb, mint bármelyik nagyobb budapesti könyvtárban.

Ugyancsak az elmúlt évben minden vonatkozásban felmértük helyzetünket, elmaradottságunkat, s erről beszámoltunk a Művelődési Minisztérium könyvtári osztályának. Tízéves fejlesztési tervünket — benne a VI. öt-éves terv időszakában kielégítésre váró létszám-, terület- és gépesítési igényeinket — fenntartó intézményünk, főhatóságunk és szakfelügyeleti szervünk elé terjesztettük. Ezt követően a Művelődési Minisztérium és az Egészségügyi Minisztérium képviselői az egyetem tudományos rektorhelyettesével megtárgyalták a könyvtár megoldandó problémáit és fejlesztésének lehetőségeit.

Az esztendő legörvendesebb eseménye az volt, hogy az egyetem vezetősége számunkra új olvasóterem, raktár, kölcsönző és feldolgozóhelyiségek kialakítására alkalmas területet juttatott, amely jelenlegi területünkkel is összeköthető. A tervek már elkészültek, és 1981 végére feltehetően kivitelezésük is megtörténik. Az új helyiségek végre lehetővé teszik azt is, hogy az orvosegyetemi hallgatók, minden megkülönböztetés nélkül (tehát nemcsak a tudományos diákköri tagok) a központi könyvtár teljes jogú tagjai legyenek, s ne csupán a feltétlenül szük-

séges tankönyvekhez, hanem a teljes szakirodalmi anyaghoz, sőt az általános tájékozódást segítő történelmi, társadalomtudományi, szépirodalmi, művészeti könyvekhez és folyóiratokhoz is hozzájuthassanak majd. Így remélhetőleg a fővárosi nagykönyvtáraknak sem kell panaszkodniuk többé, hogy a orvosok „elülük” náluk mások helyét.

Ez a területbővülés azonban a feladatok növekedésével is jár, s ezáltal még súlyosabbá válnak munkaerőgondjaink. Megoldásuk elsősorban a létszám növelésétől függ, de felveti a szakkönyvtáros utánpótlás bennünket különösen aggasztó kérdését is. Felvehető, képzett — netán nyelveket is tudó — orvosi szakkönyvtárost lámpással se lehet találni. Az orvost vagy biológust nem csábítja erre a pályára sem a munkakör, sem a viszonylag alacsony fizetés. A fiatal, nemrég végzett könyvtáros pedig miért is vállalná — ugyanazért a pénzért — a többlet tanulmányt, nem is szólván arról, hogy amíg a szükséges ismereteket munka közben elsajátítja — tehát egy-két évig —, a könyvtár sem számíthat rá teljes értékű munkaerőként.

Körülméneink javulására, de nehézségekre, gondokra, problémákra is számíthatunk hát a közeljövőben. Reménykedve és aggodalommal tekintünk az új esztendő elé.

KISS JENŐ

a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár főigazgatója

1980-as terveinkben lehetőségeink ismeretében arra törekedtünk, hogy az alapellátás elért szintjét megőrizzük, és csak olyan új programokba fogjunk, amelyeknek megvannak az anyagi és szellemi feltételei, vagy amelyek nem járnak a kiadások számottevő növelésével. Ez a cél lehe-

tőségeink és kapacitásunk jobb kihasználását, munkánk ésszerűbb szervezését követelte.

Az országos tendenciától eltérően Budapesten nem csökken az olvasók száma. 1979-ben több mint 6000-re nőtt, és 1980-ban is tovább növekedett néhány ezerrel. (Hasonló arányban emelkedett a kölcsönzött könyvek száma is.) Ez legalábbis két dolgot bizonyít: Budapesten még sok tartaléka van az olvasótoborzásnak, és ha alkalmas új könyvtárakat tudunk létesíteni, jelentkezőnek is az új olvasók. Az olvasótábor növekedése ugyanis az elmúlt években épült nagykönyvtáraknak, elsősorban a kelenföldinek köszönhető. Sajnos, az elmúlt évben nem folytatódott az ilyen építkezések sora. Új gyermekkönyvtárat nyitottunk Pestújhelyen, továbbá kettős funkciójú — iskolai és közművelődési — gyermekkönyvtárat Kispesten és Békásmegyeren a régi és az új település határán. Valóban hézagokat töltenek be ezek a kisebb könyvtárak Budapest könyvtári térképén, de a hálózat alapvető szerkezeti gondjain nem tudnak változtatni. És nem oldják meg az egyik legsúlyosabbat — amelynek felszámolásában 1980-ban sem tudunk előre lépni —, a lakótelepek ellátatlanságát. Budapesten százazrek költöztek lakótelepekre, de

könyvtári ellátásuk érdekében alig történt valami. Igaz — és ez is 1980-ban íródott le, az *Élet és Irodalom* egyik vitájában —, vannak olyan vélemények, hogy a lakótelepi embereknek akkor sem kellene a könyv, ha minden lépcsőházban könyvtárat létesítenének is. Azt felelehetnénk, hogy az „elmélet”, sajnos, „nincs kipróbálva”, illetve az olyan intézmények, mint a kelenföldi könyvtár ennek ellenkezőjét bizonyítják.

Központunk állományának feltárását, szakkönyvtári funkcióknak teljesítését szolgálják az olyan nyomdakész, 1980-ban befejezett munkáink, mint a *magyar szociológiai irodalom* című retrospektív bibliográfiai sorozat 3. kötete, amely az 1900 és 1919 közötti monografikus művek veszi számba, valamint a *Budapest ikonográfia* több mint százézer tévelt tartalmazó kézírata. Ez utóbbi kiadására — bár fontos kézikönyv lenne minden tudomány és közművelődési intézményben — sajnos, nincs anyagi fedezetünk. Elkészítettük a nyomtatott helyismereti dokumentumokkal rendelkező *magyarországi közgyűjtemények adattárát*, ez a munka 1981-ben valószínűleg megjelenik. Megjelent bibliográfiáink közül hadd emeljem ki a *Móricz Zsigmond* és a *Fábry Zoltán* teljes életművét, illetve a *Solohov* magyarországi fogadtatását feltárókat. Fábry-bibliográfiánkat a csehszlovákiai magyarság kulturális szervezetének, a CSEMADOK-nak is átadtuk terjesztésre.

Mivel úgy tűnik, hogy a szakemberellátásban egyre inkább „önellátásra” kell berendezkednünk — élve a jogszabály adta lehetőséggel —, megindítottunk egy *könyvtárkezelői tanfolyamot*. Kezdeti eredményeket értünk el a *szociológiai kooperációs körben*, a *külföldi folyóiratbeszerzés összehangolásában*.

A most következő — és

még sok ezután következő — év legfontosabb könyvtári feladatának szintén az *együttműködést*, a könyvtárak munkájának jobb összehangolását tartom. Eppen ezért mi is úgy látunk a tennivalókhoz, hogy jó együttműködő partnerek kívánunk lenni minden értelmesebb, közös könyvtári vállalkozásban. Adott esetben a kezdeményezést is vállaljuk, de annak tudatában, hogy minden együttműködéshez legalább két fél szándéka szükséges. Reméljük, minél több jó partnerre akadunk.

Hálózatfejlesztésünkben 1981-től várjuk a következő, „kőbányai és kelenföldi nagyságrendű” kerületi könyvtár, az *angyalföldi* elkészülését, amely — kapcsolódva a hálózatban kialakuló munkamegosztáshoz — néprajzi és földrajzi szakrészleggel is rendelkezik majd. Az év során elkészül a Lenin körüti *prezens* könyvtár, 100 olvasói hellyel, gazdag kézikönyvtári állománnyal, sok hangos-képes dokumentummal és azzal a főfeladattal, hogy elsősorban a különféle iskolatípusok nappali és esti tagozatán tanulókat segítse. Néhány kisebb könyvtárunk felújítása (például az óbudai gyermekkönyvtáré), illetve új fiókkönyvtárak (Újpesten gyermek-, Újpalotán felnőttkönyvtár) elkészülte is a következő év eseménye lesz, reményeink szerint. A *kettős funkciójú könyvtárak* létesítése a fővárosban is a fejlesztés egyik lehetséges útjának látszik a következő tervidőszakban. 1981-re ilyen készül Csepel-Királyerdőn, és — úgy tervezzük — a következő években még hat helyen a fővárosban. A hálózatban a szervezet továbbfejlesztésére törekszünk. Az eddiginél nagyobb ütemben szeretnénk haladni a „főkönyvtári rendszer” továbbépítésében, mivel úgy véljük, hogy ez segíthet jobban kihasználni lehetőségeinket.

1981 Bartók-év lesz,

amelynek eseményeihez a magunk szerény lehetőségeivel szeretnénk kapcsolódni. Központi zenei könyvtárunkat felújítva, olvasóteremmel és hangzótárral bővítve nyitjuk meg, és a Magyar Tudományos Akadémia Zenetudományi Intézetével együttműködve megindítjuk a *kurrens magyar zenei szakbibliográfiát*. Ha már kiadványoknál tartunk: a Párttörténeti Intézetrel közös vállalkozásunk a *Szocializmus* repertóriumának kiadása a folyóirat megindulásának 75. évfordulójára. Kiadványtervünkben több — más könyvtárak által is régen várt — publikáció is szerepel (Bartók dokumentumok, novellakatalógus, képes választólapok a felnőttség és a gyermekkönyvtári katalógusokhoz stb.). Remélhetőleg más könyvtárak számára is örömhír az, hogy — régi kívánságnak eleget téve — 1981-től a Könyvtárellátó révén hozzuk forgalomba közérdekű kiadványainkat. A szociológiai dokumentációban néhány partner-könyvtárral együttműködve szintén szeretnénk előbbre lépni. ha az ehhez szükséges gépi és személyi feltételeket valóban sikerül megteremtetni.

1981-ben Budapesten kerül sor a nagyvárosi könyvtárak világszervezetének az INTAMEL-nek éves közgyűlésére. Ennek sikeres lebonyolításához könyvtáros kollégáink, elsősorban a Könyvtárosegységület segítségét kérjük és várjuk.

DR. ROMÁN LÁSZLÓNÉ

a Pécsi Megyei Könyvtár igazgatója

Az elmúlt évben a könyvtár létehez és működéséhez kapcsolódó munkákon kívül a belső munkaszervezet és a megyei könyvtárhálózat két évvel korábban megkezdett korszerűsítésének folytatása volt a legfontosabb célkitűzésünk.

Az elsődöz szervezési, személyzeti és belső szabályozási, valamint tervezési-fejlesztési részfeladatok kapcsolódtak. Nem megnyugvással, csupán jó érzéssel mondjuk, hogy a minisztérium könyvtári osztálya által is „igen feszítettnek” minősített munkatervnek ezt a részét nagyon jó arányban teljesítettük. A belső változások eredménye a megyei könyvtár közművelődési tevékenységében már kimutatható: differenciálódtak a szolgáltatások, és 1977-hez képest évről évre emelkedik a beiratkozott olvasók, a könyvtárlátogatók, to-

vábbá a kölcsönzött kötetek száma is. Ez az irányzat pedig a közművelődési könyvtárhálózatban sem országonként, sem pedig a megyéket tekintve nem mondható tipikusnak. Reméljük, hogy e jó irányú folyamatnak még csak a kezdetén tartunk.

Mivel a megyei könyvtárhálózat korszerűsítése halatlanul nehéz, összetett feladat, először pontos helyzetképet kellett készítenünk, amelyre egy jón — a szükségletekkel és a lehetőségekkel egyaránt számoló — terv épülhetett. Ez — természetesen — nemcsak a megyei könyvtár dolga. A megyei tanács vezetésével, művelődésügyi osztályával, a helyi taná-

csokkal való tartalmas kapcsolatok nélküli kilátástalan a megoldás.

Amikről beszámolhatok, csupán azért kaphatják az „eredmény” elnevezést, mert nagyon sok munka testesül meg bennük, másrészt, mert az egész feladat elvégzésének olyan előmunkálatai voltak, amelyek „starthelyet” teremtettek számunkra, starthelyet, ahonnan a győzelem, de legalábbis a tisztes helyezések reményében indulhatunk.

Felmértük a megve tanácsi és összevont iskolai-tanácsai könyvtárainak helyzetét; megvizsgáltuk az 1975-ben elfogadott távlati fejlesztési terv ötévnvi időszakának teljesítését; új alapokra helyeztük a könyvtári szakfelügyeletet (egységesítettük a tanácsi, a szakszervezeti és az iskolai könyvtári szakfelügyeleti tevékenységet), és újjászerveztük a megyei könyvtárközi bizottságot is.

Mi is az úgynevezett kistérségi megyék betegségeiben szenvedünk: rengeteg könyvtár és könyvtári ellátóhely létezik, köztük olyanok is, amelyek nem működnek, csupán egy-egy „strigula” jelöli létüket, teljesítményeiket a statisztikai táblázatokban. Ezért rendkívül fontos lépés volt, hogy az elmúlt évben két járásban — a siklósiiban és a szigetváriiban — elkezdtük a központosított ellátás bevezetésének előkészítését. Ehhez az országos közművelődési alap 920 000 Ft támogatást adott.

Mind a megyei könyvtár munkaszervezetének, mind a megye könyvtárhálózatának korszerűsítése azonos eredményt kíván elérni. A közelebbi cél a könyvtári szolgáltatások, az ellátás fejlesztése annak érdekében — és ez a végső cél —, hogy javíthassunk a könyvtárhasználat mennyiségi mutatóin és emelhesük minőségi színvonalát, tehát hogy a könyvtár sajátos (és semmi mással nem pótolható) eszközeivel jobban szolgáljuk a lakosság művelő-

dési törekvéseit. Ez a két cél időben nem különül el egymástól lényegesen, hiszen a működés feltételeinek legkisebb javítása is emelheti a szolgáltatás színvonalát, ami részben azonnal meghozhatja a kívánt eredményt. Inkább ok-okozat-következmény kapcsolatban vannak egymással, és ebben az összefüggésben — természetesen — a következmény, a társadalmi hatás a legfontosabb.

Ezzel el is érkeztünk az új esztendő új feladataihoz. Számunkra a legizgalmasabb és legfontosabb esemény a megyei könyvtár várható bővítésének megkezdése, és a vele összefüggő szervezési, gazdálkodási és szakmai feladatok elvégzése, illetve az utóbbiak részletes terveinek elkészítése, hogy szakmailag felkészülten várhassuk az új épületszárny „belépését”.

A munkaszervezet korszerűsítése sincs befejezve, de ebben az évben nem terveztünk változást. Ehhez ugyanis az újonnan megindított vagy eddig nem megkezdett fejlesztett szolgáltatások (például a helyismereti munka, az általános és a szaktájékoztató, az államigazgatási szakkönyvtár stb.) továbbépítése, igazi könyvtári szolgáltatásokká fejlesztése szükséges.

Az 1981-es év egyik nagyon fontos feladatának tartom, hogy továbblépjünk a más intézményekkel való tartalmas kapcsolatok építésében. Jó alapot teremtett ehhez a megyei végrehajtó bizottságnak a közművelődési és a közoktatási intézmények együttműködéséről szóló határozata.

Magamnak, magunknak és mindenkinek azt kívánom, hogy a magyar könyvtárügy — a nehéz körülmények ellenére is — nagyot lépjen előre ebben az évben, és az év végén olyan eredményekről ad-hasson számot, amelyek méltók társadalmunk szocialista jellegéhez.

OTTOVAY LÁSZLÓ

a győri Közlekedési és Távközlési Műszaki Főiskola Könyvtárának igazgatója

Kedvező feltételek mellett még nem elegendő eredmény — ezzel a feloldandó ellentéttel tudnám jellemezni a könyvtár elmúlt évének mérlegét. A főiskola oktatási-kutatási igényei meglehetősen széles területre terjesztik ki a könyvtár gyűjtőkörét. Ezért volt szerencsés lépés, hogy a könyvtár két évvel ezelőtt elvállalta az észak-dunántúli régió számára juttatott kötelempéldánysorból a műszaki tudományok és az életlen természetudományok szinte teljes irodalmának átvételét a közgazdasági szakirodalom egészével együtt. Az átvételhez azonban a rendelkezésre bocsátás kötelezettsége is járul, ám az évente érkező húszerényi dokumentum egy részét még nem tudtuk hozzáférhetővé tenni. A könyvtár könyv- és folyóiratbeszerzési kerete megalkuvás nélküli, színvonalas gyűjtésre ad lehetőséget — például négyásznál is több külföldi folyóíratra tudunk előfizetni —, de a gyűjtemény kellő mélységű és differenciáltaságú hasznosítása terén még sok a teendőnk. Az információszolgáltatás különféle formáinak fejlesztése nemcsak az oktatók és a hallgatók legtermészetesebb igénye, hanem egyúttal lehetséges

és eszköz is a hazai könyvtári és információs rendszerben való teljes értékű részvételünkre, ami eddig jószerivel csak a „kapok” oldalról valósult meg. Ha hozzáteszem mindehhez, hogy könyvtárunknak helyiség dolgában (most készült el például új, 280 négyzetméteres raktárunk) és a könyvtári dolgozók létszámát illetően sem lehet oka panaszra, nem kell tovább bizonygatnom kiinduló tételmet: lehetőségeink nincsenek kellő mértékben kihasználva.

Nemrég a főiskola főigazgatói tanácsa elfogadta a könyvtár fejlesztési elképzeléseit, amelyek fő törekvése az, hogy teljesítménye felzárkózzék adottságaihoz. Az első tennivalónk a könyvtár dokumentumgyűjteményének továbbfejlesztése — a beszerzés anyagi és tartalmi színvonalának megtartása mellett —, a kötelempéldányként érkezett és más forrásból szinte hozzáférhetetlen anyag feltárásának mielőbbi befejezésével egyetemben. Ezzel párhuzamosan folytatjuk a gyártmányismertető, a szabadalmi dokumentumok és a szabványok tárnak kiépítését. Minderre ésszerű és gazdaságos állománybavételi és feldolgozási módszereket alkalmazunk, támaszkodva a könyvtárak közötti együttműködésből származó lehetőségekre is.

A továbbblés kulcskérdése az információs szolgáltatás körének kiterjesztése és színvonalának emelése, mégpedig nemcsak saját dokumentumbázisunk alapján, hanem egyre inkább más könyvtárak dokumentumainak és szolgáltatásainak jól megszervezett kiaknázásával, különösen pedig a központi szolgáltatások teljes körének módszeres közvetítésével is. E feladatot a szakterületek szerint megosztott tájékoztató csoport látja el, amelynek egyik fő munkaterméke a most megindítandó gyorsinformációs kiadványsoro-

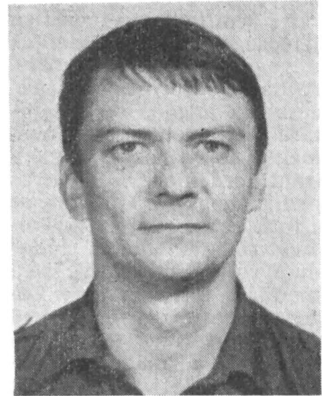
zat lesz. 1981-re előfizetünk egy NSZK-beli építészeti-építőipari számítógépes szakirodalmi információs szolgáltatásra. A rendszer szelektív információterjesztésre és retrospektív irodalomkutatásra egyaránt alkalmas, tehát várhatóan kielégíti majd a szakterület információkeresési igényeinek java részét. Nagy feladat a különféle szolgáltatások nyomán kért primer dokumentumok gyors rendelkezésre bocsátása — eredetiben vagy fordításban —, egyéb okok mellett ezért is készült fel könyvtárunk arra, hogy az Országos Műszaki Könyvtár és Dokumentációs Központ megbízása alapján közreműködjék az Erdészeti és Faipari Egyetem könyvtára mellett létrejött Soproni Fordító Iroda munkájában.

Szeretnénk elérni, hogy az imént vázolt módon fejlődő dokumentumbázis és a bővülő információszolgáltatási lehetőségek alapján a főiskolai könyvtár szerepének megfelelő helyet foglaljon el a magyar könyvtárak és információs intézmények rendszerében. Könyvtárunk kész arra, hogy — főiskolai könyvtári funkciójának ellátása mellett, sőt, éppen azt segítő — betöltse az észak-dunántúli regionális műszaki könyvtár feladatkörét is.

Az előttünk álló feladatok harmadik csoportja az e cél elérésére szolgáló tennivalókat foglalja össze: Meg kell ismertetnünk a könyvtár szolgáltatásait a lehetséges felhasználók minél szélesebb körével, fel kell készülnünk a növekvő igénybevételre, figyelembe véve azt is, hogy regionális feladataink keretében további, járulékos munkákat is el kell majd végeznünk.

A könyvtár szerepének tudatosítása épp olyan fontos feladat a főiskola falain belül, mint kívül. A főiskola oktatóit a munkájukhoz szükséges szakirodalmi információk hatékony közvetítésével tudjuk

meggyőzni a könyvtár fontosságáról, számukra a könyvtár külső funkcióinak, ország- vagy regionális szerepének is csak ebből a szempontból van jelentősége. Méginkább így van ez a hallgatók esetében. A különben fontos könyvtárhasználati, szakirodalmi forrásismereti előadásoknál, a nálunk is gyakori könyvtári rendezvényeknél még nagyobb jelentősége van annak, ha a főiskolán folyó oktatás maga teszi a hallgatók felkészülésének elkerülhetetlen részévé a könyvtár által nyújtott információk felhasználását. E tekintetben már vannak biztató kezdeményezések, alapvető könyvtári feladat, hogy ösztönözzük általános-sá tételüket.

MARTON JÁNOS

az MTA Szegedi Biológiai Központjának könyvtárvezetője

A tudományos intézmények szakkönyvtárainak legsúlyosabb gondja ezekben az években a folyóirat-előfizetések fenntartása. Az MTA Szegedi Biológiai Központ 1979-ben 900 000 forinttal fizetett többet ugyanazokért a folyóiratokért mint 1975-ben, s az előfizetéseknek az intézet költségvetéséből való részese- séde 43 százalékkal magasabb lett. Nem túlzás tehát azt állítani, hogy az intézmény áldozatot hoz a kutatások nélkülözhetetlen

információs bázisát képező folyóiratokért, hiszen miattuk kevesebb pénz jut másra.

Szomorúan tapasztaljuk viszont azt is, hogy országosan fokról fokra romlik szakterületünknek, az élet-tudományoknak amúgy is gyenge folyóirat-ellátottsága. Még az eddig járatott folyóiratok száma is csökken, s a csaknem naponta induló új folyóiratok bekerülése ágazatunk könyvtáraiba — ami eddig is esetleges volt — a jövőben szinte teljesen kilátástalanná válik. Szakterületünk másik gyengéje a rendkívüli szétszórtság. A kis — tanszéki, intézeti stb. — könyvtárak légiójának nagyrésze a folyóiratokkal való ellátottság tekintetében nem is érdemli meg a könyvtár nevet.

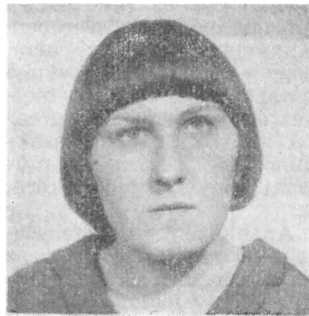
Az említett kedvezőtlen jelenségekben nemcsak az anyagiak játszanak közre. A hazai információs szakemberek aggodó megállapítása szerint országosan nem megfelelő a szakirodalom iránti érdeklődés. Bizonyos pedig, hogy aki a magas szintű szakirodalmi tájékozódásról lemond, a tudományról mond le. A régi mondást aktualizálva: Legere necesse est — olvasni szükséges! Nagyon valószínű, hogy a magyar tudomány jelenlegi színvonalán a szakirodalmi tájékozottság fokozásával lehetne a legnagyobbat emelni. Ez azonban a kutatók érdeklődésének fokozódása mellett az ellátottság javítását is megköveteli.

A fennálló keretek közt az ellátottság nem javítható. Az egyetlen célravezető megoldásnak az erők koncentrációját véljük. Nemcsak a pazarlás szűnne meg, hanem a hatások is nagyságrendekkel javulna, ha a sok gyengén ellátott könyvtár helyett kevés, de magas színvonalú szolgáltatásra képes könyvtár segítené a kutatást.

Lehet, hogy épp a keményebb gazdasági körülmények kovácsolnak majd a

szükségből erényt: azt, hogy a fenntartók, döntéshozók megvizsgálják a helyzetet, a megoldás lehetőségeit, és megteszik a régóta szükséges intézkedéseket.

Végezetül ismét magunkról: Mint a szakterület könyvtárközi kölcsönzési forgalmában az egyik legnagyobb kölcsönkérő és kölcsönadó intézmény, továbbra is presztízskérdést csinálunk abból, hogy a kutatóink által kért évi 800—1000 szakirodalmi tételt lehetőleg gyorsan megszerezzük, de abból is, hogy a hozzánk fordulók kéréseit megelégedésükre teljesítsük. Dolgozunk a kutatói tevékenység 1979-ben elkezdett scientometriai értékelésének továbbfejlesztésén, hogy az intézmény kutatóinak önismeretét, „publikációs stratégiáját” szerény eszközeinkkel javítva, a Szegedi Biológiai Központnak más, a világ élvonalához tartozó kutatóintézetekkel való összehasonlítása is kedvező eredményt hozzon.

PÁLFALVI MÁRIA

a székesfehérvári VIDEOTON
Elektronikai Vállalat
szakszervezeti könyvtárának
vezetője

Napjainkban egy kisebb közművelődési könyvtárnak, melynek lényegében nincsenek különösebb hagyományai, igen kitaró és hittel teli munkát kell végeznie ahhoz, hogy eredményeket tudjon elérni. Könyvtárunkban az utóbbi néhány évben lényeges vál-

tozások történtek. Fenntartónk, a vállalati szakszervezeti bizottság nagymértékben növelte a könyvtár anyagi támogatását. Így nemcsak könyv- és folyóiratállományunkat tudtuk kellőképpen fejleszteni, hanem arra is lehetőségünk nyílt, hogy hanglemeztárat hozzunk létre.

Eredménynek érzem, hogy olvasótoborzó munkánk az utóbbi két-három évben az erőszakolt brigádszerződések nélkül is sikereket könyvelhet el: évről évre emelkedik a beiratkozott olvasók száma és a forgalom. Örülök annak, hogy a szocialista brigádokkal való foglalkozás lényegesen tartalmasabbá vált, a formális kapcsolatok helyett mindinkább a személyesség jellemzi. Igaz, hogy ez a tevékenység nem végezhető kampányszerűen, eredményei nem látványosak, viszont nagyobb szakmai felkészültséget és áldozatos emberi magatartást követel.

Napjaink könyvtárában nagy szükség van az állandó megújulásra, az új módszerekre, ötletekre, de mindez — tapasztalatom szerint — csak lelkes és jó munkatársi gardával valósítható meg. Nélkülözhetetlen a kockázat vállalása, hiszen az új elképzelések nem mindig váltják be reményeinket, s a kudarcokat is könnyebben vesszeli át a munkáját hittel végző közőség.

A szakszervezeti könyvtárakban is fontosnak tartom a gyermekekkel való foglalkozást, különösen, ha a vállalat gyermekintézménnyel is rendelkezik. Nem egy esetben tapasztaljuk, hogy a gyerekfoglalkozások hatására a gyermek maga ösztönzi szüleit a könyvtár felkeresésére. Jó kapcsolatot sikerült kialakítanunk a vállalat óvodájával és a könyvtárunkhoz közel fekvő általános iskolával is.

Hanglemeztárunk hallgatói köréből komolyzenei klubot hoztunk létre, amely második éve működik. A

klub tagjai között a betanított munkástól a matematikusig minden dolgozó réteg képviselője megtalálható. A nyelvtanulást kívánjuk segíteni a nyelvi hangzóanyagunkra épülő társalgási klubok működtetésével. Az állandó foglalkozásokon kívül az elmúlt évben *Beszélgetések az emberi teljességről*, *Az olimpia előtt*, *A holnap meséi* címmel is rendeztünk előadásokat. Gyermekeink körében nagyon népszerű a *Műhelytitkok* című sorozat, melynek lényege, hogy a gyermekek az ismeretszerzésen kívül a gyakorlatban is megismerkedhetnek a képzőművészet különféle ágáival.

Jelen pillanatban az a legnagyobb gondunk, hogy kölcsönzőnk hely hiányában egyre kevésbé képes befogadni az olvasókat. A könyvtár zsúfolt, az olvasók számára nehezen áttekinthető, s naponta gondot okoz a könyvek visszaosztása is. A helyhiány miatt hovatovább a kiscsoportos foglalkozások lebonyolítása is akadályba ütközik.

Szeretném, ha működési feltételeink javulnának, de azt is, hogy a jövőben is képesek legyünk az előtűnik álló feladatok elvégzésére: szeretnénk elérni, hogy tevékenységünk ne váljék sablonossá, és sose feledkezzünk meg arról, hogy munkánk szolgálat, összekötő kapocs az olvasók és a könyvtárban rejlő lehetőségek között.

RIBICKSKA RAYMOND

a Textilszakosztalék Központi Könyvtárának igazgatója

Amivel valóban elégedettek lehetünk: sikerült megőriznünk több mint két évtizede létrehozott hálózatunk fejlődésének folyamatoságát. 1980-ban is előbbre tudtunk lépni mind a működéshez szükséges feltételek, mind a könyvtárak tartalmi tevékenysége terén. Tovább javultak könyvtáraink működési fel-

tételei és körülményei. Gazdagodott a könyvállomány, emelkedő irányzatot mutatnak a könyvbeszerzési keretek. Javult a főhivatású könyvtárosok szakmai végzettségének helyzete is. Sikerült megfelelően elhelyezni a szakma központi könyvtárát: az V. ötéves tervidőszak végén Csillaghegyen felépült modernül és célszerűen berendezett, 600 négyzetméter alapterületű központi könyvtár egyike a legszebb, legkorszerűbb szakszervezeti művelődési intézményeknek. A hálózat más tagkönyvtárainak elhelyezésében is bekövetkezett némi javulás. Több üzemi könyvtárunk helyi erőforrásokból és a szakszervezet vezető testületének céltámogatása révén csinosodott, új berendezést kapott. Sikerült megoldanunk az életveszélyessé vált és lebontásra ítélt X. kerületi körzeti könyvtár megfelelőbb elhelyezését és berendezését is.

Köztudomású, hogy a textilipar dolgozóinak létszáma évről évre fogy. Könyvtáraink sikeres erőfeszítését bizonyítja, hogy az olvasói létszám nem csökkent ennek arányában: a könyvtárhasználók aránya 45 százalék, és emelkedik az olvasók által kölcsönzött kötetek száma is (olvasónként évente 24 kötet). Olvasóink nagy többsége fizikai dolgozó, közülük sokan tagjai a szocialista brigádoknak, és sok a fiatal is. Az elmúlt esz-

tendőben is arra törekedtünk, hogy a könyvtárak tevékenysége színesebbé váljék, hatókörük szélesedjék. A központi könyvtár 1980 januárjában nyilvános könyvtárként is megnyitotta kapuit, s azóta a környező lakóterületről és iskolákból már több száz olvasó veszi igénybe szolgáltatásait.

József Attila születésének 75. évfordulója és a szakszervezeti választások alkalmából megelénkült könyvtáraink propaganda-tevékenysége. A könyvtárak közreműködésével különféle vetélkedőket szerveztünk, amelyeknek sikerét bizonyítja, hogy például a Keltex könyvtárának olvasói a kerületben folyó politikai vetélkedőn első helyezést értek el. *József Attila, Kosztolányi Dezső, Szabó Lőrinc* emlékműsorok zajlottak le. *Moldova Györggyel*, *Müller Péterrel*, *Radcsonyi Lászlóval*, *Fodor Andrással* és másokkal pedig író-olvasó találkozókra került sor. A könyvtárak kiléptek falaik közül, ifjúsági napokat szerveztek, elvitték olvasóikat a planetáriumba és a parlament épületébe, múzeumokba invitálták őket. Óvodás korú és általános iskolás gyerekeknek nemegyszer rendeztünk könyvtári foglalkozásokat is tartottak. Ezeket az eredményeket természetesen a könyvtárosok erőfeszítése mellett a felső szintű és üzemi szakszervezeti, illetve más társadalmi szervezetek és gazdasági vezetők segítségével, továbbá a könyvtárak széles táboraival lehetett csak elérni.

Vannak azonban kudarcaink is. Terveinket az anyagi eszközök szűkössége mellett sokszor szemléletbeli korlátok gátolták: Sokan nem tartják fontosnak az üzemi könyvtárakkal kapcsolatos törődést, sőt az anyagi nehézségekre hivatkozva elképzelhetőnek vélik teljes elhanyagolásukat is. E tendenciákkal szemben természetesen fellépünk, s

amennyiben tőlünk függ, megakadályozzuk érvényesülésüket.

A szakszervezeti könyvtárak esetében a jelenlegi legidősebb kérdésnek az elért könyvtári eredmények megőrzését, illetve — figyelembe véve a könyvek árának emelkedését és a bérfejlesztési kiadásokat is — az anyagi eszközök mérésékeltem ütemű fejlesztését tartjuk. *Véleményünk szerint a könyvtárfejlesztés nemcsak művelődéspolitikai, hanem életszínvonalpolitikai kérdés is.* Tovább kell javítanunk a hálózati kulcs-könyvtárak működési körülményeit, módszertani és letétadó tevékenységét, s jobb, hatékonyabb együttműködést kialakítanunk a munkahelyi rokonítézményekkel, a művelődési bizottságokkal, valamint a műszaki könyvtárakkal. Terveink között szerepel az is, hogy erősítjük kapcsolatunkat más hálózatok könyvtáraival, elsősorban a közös propagandatevékenység révén, de a tapasztalatok jobb átvételével is. Olyan megoldásokra törekszünk, amelyek nem nagy anyagi ráfordítást, hanem inkább szellemi együttműködést igényelnek. Terveinket szükségesnek és megvalósíthatónak tartjuk.

ZSEMKÓ JÓZSEFNE

az Abodi Községi Könyvtár
részfoglalkozású könyvtárosa

Szülőfalum, lakóhelyem Abod község Borsod megyében, a gyönyörű fekvésű edelényi járásban van. Kis falu, olyan kicsi, amilyen itt a mi megyénkben igen sok van, nem is nagyon ismerik, csak a közelben lakók. Pedig községünk régi település, műemlék temploma az 1200-as évek elején épült. Szívtelenség ilyet papírra vetni, különösen a faluját szerető embernek, de mégis le kell írnom: a mi falunk kihalt település. 1960-ban még 910-en voltunk, az utolsó népszámlálás szerint azonban már

csak 504-en lakunk itt! A fiatalok, akik szakmat tanulnak, vagy értelmiségi pályára mennek, elhagyják a községet. Maradunk mi, idősebbek.

A községi tanácsunk 1969-ben megszűnt, azóta a falunk 15 kilométerre lévő Edelény Nagyközség társközsége vagyunk. Iskolánkat 1966-ban Edelényhez közzeteszítették. A negyven általános iskolás gyerek, a harmadik osztályosok kivételével ma már éppúgy ingázik, mint a felnőttek, különösen a férfiak többsége. A lakosság egykor a mezőgazdasággal élt, napjainkban a közeli üzemekbe jár a falu munkaképes lakosságának nagyobb része. Előbb csak ingáznak, majd elköltöznek Edelénybe vagy a közeli városokba, leginkább Kazincbarcikára és Miskolcra.

Könyvtárunk a tanácsi összevonás óta az Edelényi Nagyközségi-Járásai Könyvtár fiókkönyvtáraként működik. Azt mondják újabban, hogy „D”-típusú könyvtár. 1952-ben létesült, én 20 éve, 1960 óta vagyok a falu könyvtárosa. (Akkor a könyvtárunknak 94 kötet könyve volt.) Bizony ez már nagyon nagy idő. Néha elgondolkodom rajta, hány pedagógus hagyta itt a községet azóta, rövidebb hosszabb idő eltöltése után. Alig akarom elhinni: hét! Még a falunk papja is háromszor cserélődött. Ma már csupán két értelmiségi

él közöttünk: a görögkatonai pap és egy tanítónő.

Hát miről is számolhatok be az iménti panaszos sorokon kívül? Úgy érzem — és erre büszke is vagyok —, hogy könyvtárunk a falu kis kulturális központja. Az edelényi községi tanács sok ezer forintos támogatásával és a mi sok-sok óras társadalmi munkánkkal 1974-ben szép kultúrházat hoztunk létre. Ebben kapott helyet szép és vonzó könyvtárunk is. Szívesen jönnek ide az emberek. A 35 négyzetméter alapterületű helyiség három falánál helyeztük el a könyvvállványokat. A helyiség közepre szabad. Itt szoktuk tartani a különféle kiscsoportos foglalkozásokat, és itt lehet olvasgatni is.

Könyvtárunk 1980. évi tervét sikerült teljesíteni. Olvasóim száma 115. Közülük 14 éven aluli 48, 15—29 év közötti 29, ennél idősebb 38. A fizikai dolgozók száma 41. 1980-ban 3200 kötetet kölcsönöztem, de ha megszámlálnánk, körülbelül ugyanannyira rúgna a helyben olvasott könyvek száma is.

1980-ban nagy öröm ért. Életemben először lettem állományba vett dolgozó. Háztartásbeli, egyszerű parasztasszony vagyok, és csak most, 52 évesen kellett munkakönyvet váltanom. Hála a megyei tanácsnak, amely a 6/1976. KM—MüM sz. rendelet 4. paragrafusa alapján helyt adott az Edelényi Nagyközségi és Járásai Könyvtár kérésének, s bérére változtatta a korábbi 400 forintos tiszteletdíjamat. Ehhez kapom még a bérkiegészítéseket. Így most már részfoglalkozású könyvtáros vagyok. Örömben még a kölcsönzési időt is növeltem. Szerdán 15—19 óráig, vasárnap pedig 14—19 óráig tartom nyitva a könyvtárat.

A járási könyvtár körzeti központi könyvellátásához tartozunk 12 más fiókkönyvtárral együtt. 1980-ban 302 új könyvet kaptam, és 191 régebben kiadott

könyvet adtam vissza, könyvvállományom így 3170 kötetesre nőtt. A járások a művelődési autóval rendszeresen gondoskodnak a könyvcseréről éppúgy, mint a különféle rendezvényekről. Három gyermekrendezvényt tartottak 1980-ban, és nagy örömeinkre elhozták hozzánk a falusi emberek kedvelt orvos-íróját, dr. Buga Lászlót is. Magam is szívesen és rendszeresen tartok a gyerekeknek foglalkozásokat. Leginkább diafilmeket vetíték, melyeket a járási könyvtárból hozok ki. 1980-ban 20 esetben vetítettem különféle mese- és ismeretterjesztő filmet.

Hogy mit várok 1981-től? Remélem, hogy kevesebben

költöznek el a faluból mint az elmúlt évben, és így olvasóim száma sem csökken majd. Szeretném, ha továbbra is jutna annyi új könyv a könyvtáramnak, mint az elmúlt években, mert az olvasók megtartásának ez az egyik legfontosabb feltétele. Nagyon örülök annak, hogy 1980-ban a járási könyvtár egy új diavetítőt adott, de azt remélem, hogy 1981-ben megkapom a községi tanácstól vagy a könyvtártól a már korábban megígért televíziót (hátha még színes is lenne...), hogy a kölcsönzési időben közvetített jó műsorokat a könyvtárban is megtekinthessék a látogatók. Könnyítené még a munkámat, ha a régi sze-

neskályhát egy jó olajkályhával cserélnék ki!

Minden évben szoktunk szervezni legalább egy nagy irodalmi rendezvényt, író-olvasó találkozót. Most azt remélem, hogy 1981-ben *Abody Béla* látogat el hozzánk — Abodra. (Már két esetben megígérte, de egészségi okok miatt nem tudott eljönni.)

Könyvtáros tervem, vágyam, kérésem hétköznapi, „D”-típusú, mint a könyvtárunk és mint egyszerű, falusi életünk. Ha a könyvtárügy nagy egészének fejlődése mellett 1981-ben ennyit fejlődünk, ennyit kapunk, ezeket a célokat elérjük, őszintén meg is leszünk elégedve.

forum

Eljött az ideje a módszerek megváltoztatásának!

Egy hálózati—módszertani (korábban olvasószolgálati) könyvtáros töprengései Szita Ferenc cikkéről

Amikor pár hónapja olvastam a „fruska-jelenségről” *Gerő Gyula* vitaindító cikkét és a szakmában szokatlanul sok hozzászólást, valami ellenérzés kezdett kialakulni bennem. Pedig egyetérttem azzal, hogy a szóvá tett gond nagyon is időszerű, hiszen nemegyszer a saját bőrömmön tapasztalom némely fruskák sikeres olvasóriasztó akcióit. Mégis egyre határozottabban fogalmazódott meg bennem a kérdés: csak az olvasószolgálatban vannak fruskák? Vagy akadnak a könyvtár egyéb munkahelyein is, csak nem bizonyos, hogy főneműek, és így a gyűjtőnév nem illik rájuk.

Vajon nem panaszolják-e fel az olvasószolgáltatók jogosan: megint rajtuk csattan az ostor, s ezzel tovább nő a szakadék a „kuli munkát” végzők és az „úri” foglalkozásúak között? Mert ilyenfajta ellentétek kétségtelenül léteznek. A szemlélet, miszerint aki semmire se jó, menjen az olvasószolgálatba, még mindig kísért. Az elítélő tartozónak viszont a szakmai közvélemény szerint (legalábbis a közművelődési könyvtárakban) a hálózati-módszertani könyvtárosok. Ők az irigyeltek, akik járják a vidéket, romantikus és rejtélyes utakat tesznek; nyáron strandolnak, télen menedékházak kandallótűzénél melegednek, az igazán kiválasztottak még vadászatokon is asszisztálhatnak, elvégre nálunk könyvtár minden, akár egyetlen házból álló településen is található!

Igen, érzem, itt sürgősen abba kell hagyni ezt az eszmefuttatást! Már hallom is az érintettek jogos felhördülését és az ellenérveket, jön a DE és ezt követően körülbelül a következő felsorolás: a fűtetlen, dermesztő, poros kis falusi könyvtárak, a napokig, néha hetekig, hónapokig tartó cédularakosgatás, leltározás, a vég nélküli, kilátástalannak tűnő harc némelyik fenntartóval, hogy a könyvtárat ne az iskola folyosóján, vagy a „kultúrban” árválkodó, ütött-kopott, nagy lakattal „biztosított” szekrények jelentésék. Gyözködés tiszteletdíjas könyvtárosokkal, akik „elfelejtenek” kinyitni vagy könyvet rendelni, hetekig nem vezetik a statisztikai naplót, és a forgalmi adatokat saját elképzeléseik, esetleg a járási könyvtár vélt „elvárásai” szerint alakítják. De lehet ezen a pályán könyvtári bútorokat cipelni, olajos kannával fűtőanyagért futkosni, esőben, sárban, hóban a szabadban vonatra, autóbuszra várni, korán kelni, este későn hazaérkezni...